

De schoolschriften van Willem van Ham (1937-2020) over de geschiedenis van Steenbergen

Ten geleide

In de nalatenschap van Willem van Ham zijn vier schoolschriften aangetroffen met aantekeningen en afbeeldingen over de geschiedenis van de gemeente waar hij in de periode 1938-1974 woonde. De schriften, die zijn vervaardigd in de periode 1954-1957, bevatten velerlei gegevens die hij omschreef als "uittreksels uit diverse boekwerken en artikelen, alsmede eigen gegevens over de geschiedenis van Steenbergen-Brabant". Ze fungeerden als werkdocumenten ten behoeve van latere publicaties; diverse aantekeningen bleven ongepubliceerd. Ze bevatten onder meer een inventaris van bronnen over de Steenbergse geschiedschrijving, uittreksels van gegevens over die geschiedenis in uiteenlopende archiefbronnen en in diverse publicaties, een schets van de ontwikkelingsgang van Steenbergen als vesting, gegevens over waterstaatkundige ontwikkelingen, topografische beschrijvingen (ook van de omgeving van Steenbergen), zelf vervaardigde cartografische schetsen, grepen uit de historie van de katholieke kerk, beschrijvingen van de geschiedenis van de polders met reconstructies van de veldnamen daarbinnen, zoals in Kruisland, gegevens over het gemeentewapen en -vlag, bijzonderheden over monumentale panden, gegevens over de achtereenvolgende heren van de gemeente en genealogische gegevens over vooraanstaande families (met hun wapens). De schriften bevatten ook uiteenlopende gegevens over de geschiedenis van Brabant (het oude hertogdom) en van Noord-Brabant. De in de schriften opgenomen tekeningen getuigen van een (ontluikend) cartografisch talent van Van Ham.

Van de schriften zijn door mij in december 2020 scans gemaakt. Daarbij zijn blanco bladzijden niet gescand. Soms ontbreken de paginanummers, ook als die voorkomen in de door Van Ham zelf vervaardigde (veelal onvolledige) inhoudsopgaven die zich (behalve in schrift I) achterin de schriften bevinden.

Han Leune

Capelle aan den IJssel, december 2020